

Učiteljski vestnik.

Učiteljska izobrazba. Službena in stanovska vzgoja.

(Dalje.)

Najmanj pa dopuščajo pri nas na učiteljskih pravo stanovsko vzgojo, kakor da učitelju ni potreba stanovske skupnosti ali da učitelj ne pride tudi v ta položaj in mu ne bo tudi v tem oziru fiksirati svojega stališča. Najmanj dopuščajo vzgojo za stanovsko skupnost ali za smisel naraščanja do stanu kot socialne skupine. Tako prihaja danes naraščaj iz naših učiteljskih brez smisla za stanovsko skupnost, brez smisla za stanovsko življenje, za stanovsko upravo, za stanovsko podjetja, za stanovsko samopomoč, za stanovsko organizacijo. Skoro nevede pride o tem iz izobraževališča, nima pojma in smisla za stvar, ki mu je skoro nadpolovična olajšava pri izvrševanju poklica.

Ne le vzgoja poklica, tudi vzgoja stanu in za stan je vitalnega pomena za izboljšanje našega stanja. Po drugem se bo prerodilo prvo in drugo nam prinese lepšo bodočnost!

Ovire stavijo na vseh koncih stanovski vzgoji, da bi se že v pričetku ne uveljavili kot večji člani naše stanovske družbe. Nije poklic ono, kar nas veže, temveč je naš skupni socialni položaj ono, kar nam je trdnjše vez nego naš poklic. Če se naslanjamo le na poklic (stroko) — verujete, da se bomo prejšrzdvojili, nego če se naslanjamo le na stan. Če pa združimo iz obojega najboljše, dobimo že lep program, oziroma lep del svojega programa.

Delo učiteljstva lahko delimo na tri pango: prvič delo za stan in stanovsko organizacijo; drugič delo za šolo, vzgojo in pedagogiko; tretjič prosvetno, kulturno-gospodarsko delo za one ljudske mase, ki ga potrebujejo!

Preden pa hočemo to izvrševati, moramo biti za to delo tudi pripravljeni, tega dela večji, za to delo — vzgojeni. Res je, da disciplinarni red naravnost krši pravila vzgoje učiteljstva, a dokler bi vzgoja učiteljstva v pametnih rokah, bodo ti faktorji respektirali razum in trezni premislek, ne pa hlapčevskih predpisov, ki omejujejo svobodo vzgoje in ne bodo razgajali združive duha.

Vzgoja učiteljstva bi morala biti prirojena v smislu socialnih potreb naroda. Ker se socialne potrebe menjujejo, bi se morala vedno tem potrebam primerno prilagoditi vzgoja učiteljstva; ker pa deluje učiteljstvo po večini socialno med kmetijskim ljudstvom, se ima njega vzgoja prilagoditi socialnim potrebam tega dela naroda.

Težišče vzgoje bi pa bilo prestaviti iz sedanjosti v bodočnost, da se pri vzgoji ne oziramo le na individuj gojenca, temveč v prvi vrsti na poklic, za katerega moramo tega gojenca pripraviti in na njegovo bodoče socialno stališče v narodu.

Preden se ločimo od izobrazbe učiteljstva in od službene vzgoje učiteljstva ter se omejimo le na stanovsko vzgojo učiteljstva, naj še napravimo kratko primero med zahtevami naše materialne in formalne izobrazbe: Naša formalna izobrazba je sicer dokaj močna, a preozkorsna z ozirom na našo materialno izobrazbo; zato je povsem napačna zahteva po edini formalni izobrazbi učiteljstva, ker se na ta način vzgoje le točne in popolne mašine, ki bodo od začetka do konca vršile vedno le eno in isto delo, brez napredka z duhom časa; ker dobra formalna izobrazba napreduje le na močni materialni izobrazbi, in se le na ta način prosto giblje duh z voljo in razumom, Če reasumiramo dejstva, pridemo do sledečih zahtev učiteljstva v tem oziru:

1. V materialni izobrazbi naj se polje učiteljstva razširi s tem, da se mu nudi prilika akademiske izobrazbe; slovensko učiteljstvo se pa zanimaj za zahtevo po višji akademski izobrazbi in si pripravljaj tozadevno literaturo in prirejal samo v ta namen vseučiliške tečaje ali kurze v prostem času.

2. Vprašanje naše službene vzgoje, t. j. formalne izobrazbe, naj se rešuje vzporedno z vprašanjem naše vzgoje in naj se z ozirom na vzgojo bolj osvobodi.

V svrhu tega naj se prilagodi temu primerno disciplinarni red. Upoštevati je pri tem, da je temelj vzgoje poklic, pri katerem se je ozirati na bodoče socialno stališče učitelja. Naj se zahteva večja predizobrazba za sprejem v učiteljske. Učna doba naj se poviša in naj se vsaj eno leto posveti službeni praksi.

3. Dovolj naj se — po teh izpremembah — da se učiteljski naraščaj poleg službene (strokovne) vzgoje vzgojuje svobodno tudi stanovsko in se mu v to svrhu prireja predavanja o upravi in temeljih posameznih kulturnih, gospodarskih in narodnih institucij ter se ga seznanja z aktualnimi narodnimi vprašanji in aktualnimi vprašanji onih slojev, v katerih delokrogu bo on v bodoče deloval, poleg tega tudi o stanovskih institucijah in stanovskih aktualnih vprašanjih.

(Dalje.)

Priporočajte in širite naš list!

Kranjske vesti.

—r— Beseda ob pravem času. G. Jos. Mandelj je bil prisiljen, da je odložil svoj deželnozborski mandat. Ob tej priliki je razposlal na svoje volilce obširen spis, kjer navaja vzroke, zakaj je odložil mandat. V tej spomenici govori tudi o regulaciji učiteljskih plač, in sicer dobesedno tako-le: „Regulacija učiteljskih plač je neodložljiva, ker so plače učiteljskega oboja v primeri z draginjskimi razmerami obupno nizke. Ako hoče deželni zbor samo najnujnejše storiti in to mora, tadaj se morajo temeljna plače najmanj za 30% zvišati, kar znaša od 1.034.380 kron okroglo 310.000 kron. Ta vsota je minimum poviška. Če pa bo dežel. zbor užitke učiteljskega oboja času primerno uredil, bo za ta povišek 500.000 K potreboval.“ — Take besede še nismo čuli iz klerikalnih ust!

—r— Priznati moramo, da je bil Ravnikar še najbolj vreden in pošten pri vodstvu Slomškove Zv. Pri zborovanjih in vodstvu podružnice ni nikdar le napadal, ampak se je vedno le trudil, da bi povzdignil vse podrejene Slomškarje — kolikor se pač da take elemente povzdigniti. V dežel. zbornici se je v resnici hotel potegniti za interese učiteljstva, a kakor pri regulaciji plač, tako tudi pri prenosu dežel. šol. zakona so ga vedno le s sirovo silo terorizirali, da se je moral vdati. Tretjič pri podjevanju podpor — se jim pač ni posrečilo. Pripomniti moramo, da se je pri tem posebno odlikoval Jaklič ki je vedno teroriziral Ravnikarja na ta način, češ, saj nisi zastopnik učiteljstva, se boš že izgovoril. Da si izvoljen od ljudstva! In kaj je doživel Ravnikar, ki ima pač več zaslug za Slomškovo Zvezo kakor Jaklič? Več o odri vanje. Kadar se je hotel v klubu zavzeti za učiteljstvo, je bil vselej prav grdo nadržan. Šolskega referata v dežel. odboru mu niso hoteli dati; za deželni šolski svet ga niso hoteli vzeti v misel; da bi mu dali kak državno-zborski mandat — ki nese — „je pač učitelj“; še deželno-zborniško čast mu bodo sedaj vzeli. Torej za ubogo nadučiteljsko mesto je moral hlapčevati, in mi se ne čudimo, da je Ravnikar protestiral proti takemu pometavanju in je še pred tem imenovanjem odložil predsedstvo podr. Slom. Zv.

—r— Mnogo starejših in tudi ne slabo kvalifikovanih učiteljev se je naravnost zgražalo ob kruti žalitvi, da „mladeniča“ Miheliča nastavijo za nadučitelja v D. M. v P. Kakor nam od več strani dohajajo poročila, prav opasno vre zaradi tega v vrstah prizadetih Slomškarjev. Njih protesti so kaj glasni, tako da ne vemo, kako kaj ta ponovni izbruh in upor brihtni in zviti Jaklič pogasi in zatre. Izražanja so taka, da nam od raznih strani prihajajo tajne pikantnosti iz vrst Slomškarjev samih, ki jih bomo zbrali v lepo celoto in jih postavili Jakliču ob ugodni priliki — pred ogledalo.

—r— Ta odloži predsedstvo Slom. Zveze, oni predsedstvo Slovenske Straže, tako čujemo po zadnjem zasedanju dežel. šol. sveta. Prej vsi za vse navdušeni, sedaj vsi odlagajo — ker to ne nese. Pravcato revolucijo in anarhijo so izvali v vrstah naših nasprotnih stanovskih tovarišev. Vsi zabavljajo čez Jakliča, ki je vsem obljubil, pa je onim dal, ki „so najmanj zanesljivi“. — Nekaj jih pa je, ki še čakajo in jim je že obljubljeno: in takih je mnogo.

Štajerske vesti.

—š— Planinski ples in glavno zborovanje „Posavske planinske podružnice“ se vrši dne 18. febr. 1911 na Zidanem mostu v narodni gostilnici Al. Juvančičevi. Ob 5. pop. je glavno zborovanje z letnim poročilom tajnika in blagajnika in z volitvijo odbora. Ob nepovoljni udeležbi se vrši glavno zborovanje vseeno 15 min. pozneje. Ob 8. zvečer je planinski ples s cigansko godbo in jako zanimivim vzporedom. Dekoracija bo naravnost očarljiva in dražestna. Odeček ni štedil s trdom in denarjem ter si je pošteno prizadel, da tudi najrazvajanemu okusu ustreže. Zato se nad-jamo, da bo udeležba živahna, tem bolj ker smo pričrani, da nam narodna društva za ta večer ne bodo delala tekme. Kdor bi ne prejel vabila, naj se oglasi pri g. Mohorku na Zidanem mostu. Vstopnina 1 K za osebo. — Obleka promenadna. — Kostimi dobrodošli.

—š— Sveta Barbara v Halozah Poročajo nam: Ob priliki zborovanja „Učiteljskega društva za Ptujski okraj“ dne 16. febr. se vrši ob 9. uri dop. v okoliški šoli občni zbor društva za mladinsko oskrbo kmetijskih občin Ptujkega okraja, h kateremu vabi najvljudnejše vse mladinske odbore.

—š— V Studencah tik Poljčan je do 15. dne sušca meseca t. l. razpisano učno mesto. Za možko učno osbo daje krajni šolski svet prosto stanovanje. Leža trga je divna, pošta doma, železnica prav blizu, lepe ceste in malo učencev.

Koroške vesti.

—o— Lepe šolske razmere. Šolo v neki vasi blizu Št. Vida ob Glini so morali te dni zapreti. Značilna za koroško šolstvo pa

so naslednja dejstva. Enorazredna šola v tej vasi je bila nastanjena v stari podrtji v hiši, kjer je imel cerkovnik v pritličju blev. Pretekli petek se je udrl del poda šolske sobe v hlev, in šolo so morali zapreti. V tej vasi imajo sicer že davno sklenjeno, da bodo zidali novo šolo, dosedaj pa ni živ krst mislil na to, da bi se ta sklep tudi resnično izvedel in menda tudi zdaj, ko se jim je šola podrla, ne mislijo še zidati novega poslopja. Sklenili so namreč, da bodo podrli tla šolske sobe, in potem bo zopet dobro za par let, dokler se hiša ne zruši popolnoma in ne pokoplje pod seboj otroke. Resnično, lepe razmere!

Tržaške vesti.

† Andrej Štok.

Dne 28. januarja t. l. je umrl po daljšem bolehanju tovariš Andrej Štok, učitelj, voditelj na družbini šoli. Pokojnik je služboval dolgo vrsto let na Goriškem, oziroma v Brdih in v Vipavski dolini. Preden je prišel v Trst, je učiteljeval v Kozani, kjer se je dal penzionirati, nakar je bil imenovan učiteljem-voditeljem na Ciril-Metodovi šoli v Trstu. Tu je služil sedaj 8. leto. Bil je tudi vodja vseh otroških vrteev na tržaškem ozemlju in deške šole na Acquedotto. Pokojnik je bil skrben glavar svoje družine, blag in miren človek, dober tovariš in otročiče ljubeč učitelj. Pokojnik zapušča vdovo in šestero otrok — Podružnica Ciril-Metodove družbe pri sv. Jakobu je izgubila v njem vestnega tajnika in pogrebno društvo marljivega odbornika. — Rogreb je bil v ponedeljek ob 3. uri popoldne. Blag mu spomin!

—t— Odgovor na odgovor iz Komna. (Glej „Učiteljskega Tovariša“ 30. I. 1911.) Z ozirom na prislovico „Da se resnica prav spozna, je treba čuti oba zvona“ priobčujemo te vrstice v upanju, da bo s tem te pravde konec!

1. Čudimo se, da smatra g. A. Leban za „degradacijo“, ker ga je prvi članek v „Edinosti“ (1. I. 1911.) nazival za učitelja, namesto nadučitelja. To se je sicer zgodilo v naglici, ali žalitev to pa vendar ni! Nadučitelj, oziroma voditelj je v naših očeh pač le službeni naslov, ali zato vendar ne bo nadučitelj preziral svojega — rekli bi — nekako „akademinega“ naslova „učitelj“, četudi vodi že 31 let kakšno štirirazrednico, odnosno petrazrednico. To tem manj, ker ne obstoja po zakonu prav nobena pos-bna izkušnja za nadučitelja na enojezičnih ljud-kih šolah izven izpita iz verouka, ki se mu pa itak vsak učitelj podvrže.

2. Omikan Slovenec pač more znati nemški jezik, lahko tudi kak drugi še bolj važn, ali da bi nemščino moral znati, to pa stotisočkrat ne. Znanje nemščine ni pogoj za omiko! To Vaše načelo ima sicer še pogosto naše preprosto ljudstvo, ali omikanec vendar ne bo trdil, da brez nemščine ni omike! Če pa kdo o vsaki najnedolžnejši priliki meče krog sebe z nemškimi „ocvirki“ tako nadebelo, da človeku kar slabo prihaja, potem to — skoro bi rekli — nekako diši po jezikovnem bahaštvu, češ, tudi tudi nemško znamo!

3. „Učiteljski Tovariš“ prihaja v roke tudi drugim ljudem in ne samo učiteljstvu, ki pa bržkone tudi ni tako jako zaljubljeno v germanško govorico in bo častljivo slov. basedo rajše čitalo.

4. Zaslug g. A. Lebanu in njegovih sorodnikov se v prvem članku nismo dotaknili. Čelo pohvalili smo gospoda. Zato je bilo razburjenje v tem oziru čisto nepotrebno. Z besedo „Lebanizem“ smo označili edino le g. A. Lebanu neopravičeno in vse graje vredno navado, da vse svoje najboljše članke kvari z nepotrebnim nemškim nakitom. Drugega nič! In o priliki bomo kaj slinčnega zopet grajali pri njegovih in tudi drugih člankih. To menda smemo, kaj?

5. Hvaležni smo g. A. Lebanu in čisto nič nas ne vznemirja, da nas je opozoril na nek jezikovni „barbarizem“ v našem članku. S tem je g. A. Leban dokazal, da dobro obvladuje slov. jezik („najkrajnejši in blagodejni“ — da g. dopisnik!) in da mu gotovo ne bo provzročalo nikakih težav, ako bo vbo doče nemške „ocvirke“ prevajal v pošt-no slov. besedo. Po pripombi uredništva „Učit. Tov.“ namreč uredništvo samo nima za to časa, kar radi verjamemo. Tudi urednik slovenskega lista nikakor ni primoran znati blažene nemščine. In proti zlorabi te v slov. resnih člankih smo se uprli. Če bi pa hoteli „loviti pike“, bi vs lahko opozorili, da se reče: „Zakaj pa tega ne uvaža? a ne . . . to ne uvaža.“ (Glej Tov. 20. I.).

6. Klje na korajžo. oz. poziv naj se podpišemo, ni na mestu. Naša kritika je bila pravična in vsa slovensko čuteča srea so z nami. Pridite med nas, mož z možm, oko v oko Vam ponovimo svoje trditve. Pravite tudi, da na odgovore brez podpisa ne boste odgovarjali. To je, kar želimo: stvar je oamreč jasna dovolj! Trž. tovariši.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta“!

Splošni vestnik.

Učiteljce proti celibatu. Deputacija nižjeavstrijskih učitelje je 21. pret. m. izročila poslancem naprednih strank v parlamentu spomenico, v kateri zahtevajo odpravo celibata učitelje. Poslanci so izjavili, da so za odpravo, ker je celibat učitelje nekaj nemoralnega.

Katoliški ločenci za reformo ločitvenega zakona. Deputacija katoliških ločencev se je predstavila 20. pret. m. svobodnim poslancem v parlamentu ter zaprosila, naj delajo na premembo ločitvenega zakona, zakaj sedanji zastareli zakon je kriv, da je okolo 100 000 konkubinater in koliko nezakonskih otrok pride od takega življenja! Kakor znano, so klerikalci proti taki reformi.

Analfabeti v Evropi. Neki švedski statistik je glede evropskega šolstva prišel do sledečih podatkov: V posameznih državah pride na 100 prebivalcev nastopno število analfabetov: Rumunija 75, Srbija in Rusko 62, Portugalsko 60, Bolgarija 53, Italija 31-3, Avstro-Ogrska in Grško 30, Nizozemsko 2-1, Angleško 1, Francosko 2, Dansko 0-2, Nemčija 0-05. Švedska in Švica 0-01. Od vseh otrok v starosti od 6. do 15. leta obiskuje šolo le 50% redno. Evropa šteje 465.451 šol, 1.050.634 učiteljev in 41.281.691 učencev.

Detomori iz usmiljenja. Iz Budimpešte javljajo: Žena rudarja Mihaela Kuharja je zadavila svojega štiriletnega sinčka in se podala z malo deklico na hrbtno iz mesta. Na poti jo je ustavila redarska straža in jo odvela v mestno hišo. V zaporu je poizkusila umoriti tudi svojo hčerko. Na jok deteta so prihiteli stražniki in preprečili umor. Kakor je izjavila, ni več mogla prenašati muk otrok, ki jim za tri dni ni mogla dati ničesar jesti. Zato se je odločila, da ju umori. — Grozna slika socialne bede!

Pozor, prijateljske in prijatelji Ciril-Metodove družbe! Kolinska tavnica v Ljubljani daje D. C. M. vsakoletno izdatne pripevke ki se še povečajo ako skrbijo vse prijateljice in vsi prijatelji družbe, da se povsod prodaja le tista Kolinska cikorija, ki nosi na ovitku varstveno znamko D. C. M. Samo škatlice s takim ovitkom so res na korist družbi. Naše vrle podružnice naj bi skrbela, da naroča vsak trgovec izrečno Kolinsko cikorijo na korist D. C. M. Naše slov. gospodinj in prijateljice družbe lahko prisilijo tudi nemške in italijanske trgovce, da si drže tako blago. Apelujemo posebno na slov. kuharice in služkinje sploh. Nadalje prosimo podružnice in posamezne prijatelje, naj povedo posebnim služkinjam in delavkam, pa tudi gospodinjam, da lahko doivajo brezplačno celo leto izborni ženski časopis „Slovenska Gospodinja“. Naznanijo naj le svoj naslov po dopisnici Kolinski tavnici v Ljubljano. Z rabo Kolinske cikorije se bodo naše gospodinj kmalu pričele, da je samo prazna govorica, da bi bila katera tuja cikorija boljše kot kolinska. „Svoji k svojim!“ za našo narodno obrambo!

Iz slovanskih pokrajin.

Lepa naša domovina v slikah. Znani hrvaški raziskovalec in tajnik družbe „Braće hrvatskega Zmaja“, učitelj in urednik strokovnega lista „Škola“, Stjepan Širola, pripravljaj izdajo velikega in krasnega albuma pod gornjim naslovom, v katerem hoče v sliki in besedi pokazati lepote in krasote hrvaških dežel. V ta namen prosi slavno občinstvo, da bi mu iz vsakega kraja hrvaške domovine doposlali vsaj po eno ilustrovano razglednico, ki bi jih on dal uvrstiti v ta album. To je plemenita misel, vredna take male žrtve od vsakega rodoljuba. Pos-bno bi trebalo to storiti iz naše male, široki javnosti še premalo poznane Istre, da tudi ona zavzame dostojen obseg v velikem okvirju „naše lepe domovine“. Razglednice naj se izvole pošiljati uredništvu lista „Škola“ v Zagrebu. Trenkova ulica.

Koliko so razpečali del Leva Tolstega? Ruski listi pišejo, da so po vsem svetu razpečali del Leva Tolstega za kakih 100 mil. kron. Od te vsote odpada največ na Rusijo, kjer so v zadnjih 5 letih revolucije prodali za 12 milijonov rubljev del Tolstega „Krajcerjeva sonata“ je rapčena po svetu v 8 mil. komadih. V Rusiji so imeli največ uspeha: „Ana Karenina“, „Vojna in mir“ in „Sevastopolske povesti“. „Ane Karenine“ je prodano 2 mil. iz-tisov, „Vojne in mira“ 700 000.

Ruska vlada je kupila Jasno Poljano. Rimski listi poročajo, da sta sina Tolstega Ilja in Lev prišla v Petrograd, da se pogajata z rusko vlado o prodaji Jasne Poljane. Brata sta pripravljena prodati svoj del za milijon rubljev. Govore, da bi bila tudi vdova pokojnega Tolstega pripravljena prodati svoj del.

O II. vseslovenski sokolski zlet v Zagrebu, ki se vrši meseca avgusta, se povspne — kakor pričajo že dosedanje prijave — do orjaškega narodnega slavlja v Zagrebu se že sedaj mrlično bavijo s pripravami Poseben železniški odsek izkuša pridobiti za Sokole znane cene. Stanovanjski ods-k pa ima skrbeti z prenočišča. — Število slovanskih gostov se še pomnoži so etnografskih razstavi, ki jo prireda istočasno s sokolskim zletom. Do sedaj je prijavilo svojo udeležbo nad 10 000